

Prvi korak na putu da naučimo nešto o digitalizaciji u Tallinnu odveo nas je u Ekvador. Razgovarali smo putem Skypea s Martenom Kaevatsom u njegovoj hotelskoj sobi u Quitou. Svi su nam govorili da je upravo on pravi čovjek za našu priču. Kaevats je 1990-ih godina bio strastveni zagovornik biciklizma i aktivist u različitim područjima. Iako je arhitekt i stručnjak za urbano planiranje, s raščupanom kosom i izbljedjelom majicom, Marten Kaevats prije izgleda kao pjevač u punk bendu nego kao nacionalni savjetnik za digitalizaciju. Naime, Kaevats radi za estonsku vladu kao konzultant za sva digitalna pitanja, a u Quitou drži predavanje o digitalnim uslugama članovima udruženja latinskoameričkih izvoznika. Digitalizacija je najveći izvozni "proizvod" Estonije i njezin jedini blockbuster. Od početka 90-ih godina prošlog stoljeća ta malena država od samo 1,3 milijuna stanovnika sustavno je razvijala i slijedila strategiju digitalizacije. Njezini dosezi u "cyberspaceu" odavno su izišli izvan granica. Kaevats bit svoga posla naziva "the cool stuff", a on se većinom odnosi na javnu upravu. U ovoj priči susreli smo se s nekoliko osoba poput Martena Kaevatsa te upoznali grad koji je toliko duboko u "digitalnim vodama" da su mnoge stvari o kojima se drugdje tek raspravlja u Tallinnu odavno uobičajene. Ljudi ovdje rade na projektima koji drugdje još nisu niti u fazi promišljanja. Dok druge

države započinju s digitalizacijom papirnatih formulara, Tallinn radi na tome da se formulari potpuno izbače iz uporabe. "U budućnosti ćemo koristiti 'big datu' i umjetnu inteligenciju kako bismo našim građanima uštedjeli vrijeme koje im je potrebno za ispunjavanje formulara", ističe Kaevats. "Sustavi će samostalno utvrđivati tko primjerice ima pravo na dječji doplatka, a roditelji će deset minuta nakon porođaja dobiti e-mail čestitku uz podatak o visini dječjeg doplatka te datumu kada će on biti isplaćen".

U Tallinnu nas je dočekao snijeg i stakleni neboderi koji se dižu prema nebu dok se pokraj njih smjestio pitoreskni stari grad. Ljudi užurbano hodaju ulicama i na prvi pogled glavni grad "cyberspacea" izgleda kao svaki drugi. Kaevats objašnjava da su digitalne usluge prije svega dostupne ondje gdje nisu vidljive na prvi pogled. Zapravo su najočitije u smanjenom vremenu provedenom u različitim javnim ustanovama. Ljudi više ne troše vrijeme na duga čekanja ili dostavu dokumenata javnim ustanovama i bankama. "Digitalizacija vraća ljudima njihovo vrijeme i slobodu da to vrijeme iskoriste na željeni način", ističe Kaevats. Nastojanje da virtualni svijet Tallinna učinimo što opipljivijim odvelo nas je do izložbe e-Estonia. Dok sjedimo i čekamo vodiča, otvaraju se neobilježena vrata u zidu i u sobu naoružan smiješkom ulazi Federico Plantera, glasnogovornik i predstavnik za medije. "Dobrodošli! Je li vam ovo prvi posjet?", pita nas. Ova stalna izložba odraz je digitalne sadašnjosti

Tallinna čiji cyberspace ovdje poprima fizički oblik. U jednoj od prostora uređenoj poput ugodne dnevne sobe nalaze se različiti predmeti poput malenog bicikla, biljke koja raste pod umjetnom rasvjetom, umanjeni model digitalnog parkirališnog sustava. Malena siva kutija s kotačima zapravo je robot koji se koristi za testiranje automatizirane dostave paketa u Tallinnu, a za vrijeme digitalne konferencije EU u rujnu prošle godine ti su roboti dostavljali slatkiše predsjednicima država koji su sudjelovali na skupu. Federico Plantera detaljno prezentira različite digitalne usluge koje se već koriste, poput digitalne osobne iskaznice, elektronskog bolničkog kartona pacijenta, online glasovanja, digitalnog zahtjeva za državljanstvom ili povrata poreza jednim klikom miša. Ono što je drugdje još znanstvena fantastika, u Tallinnu je već odavno činjenica. Ovaj 24-godišnji Talijan stigao je u Tallinn u sklopu Erasmus razmjene studenata i nije se više vraćao u svoju zemlju. "Ovdje postoji nevjerojatan osjećaj pripadnosti, a hijerarhije gotovo da i ne postoje. Tko god želi nešto učiniti, jednostavno to učini."

U drugoj sobi je Indrek Õnnik, projekt-manager informativnog centra. Uzima pametni telefon, prijavljuje se uz pomoć svog broja mobilnog telefona i nakon dva dodira na ekranu pojavljuje se ispunjena porezna prijava. Pregledaj, potvrdi, pošalji. "Trebalo mi je točno dvije minute za ovo", demonstrira Õnnik uz smiješak, dok u ruci poput trofeja drži malu plastičnu karticu. Ta je osobna iskaznica ➤

MOŽE LI ZNAJTE BITI DOSTUPNO SVITMA?

NITI U JEDNOM
DRUGOM GRADU
NA SVIJETU
LJUDI NISU
TOLIKO
"DIGITALNI"
KOLIKO U
TALLINNU U
ESTONIJI. KAKO JE
DIGITALIZACIJA
PROMIJENILA
DRUŠTVO?

tekst Dirk Böttcher, Lea-Marie Kenzler
foto Matthias Ziegler
ilustracije Raymond Biesinger